

Vera Danilo-Balatkova

Lansko jesen, 7. septembra 1971, je umrla v Brnu na Češkoslovaškem Vera Danilova, ena prvih slovenskih poklicnih igralk. Začela je že več let pred prvo vojno v ljubljanskem gledališču in mu ostala zvesta do leta 1930, ko se je preselila v Brno k svojemu soprogu, uglednemu češkemu glasbeniku in nekdanjemu kapelniku ljubljanskega opernega gledališča, Antoninu Balatki. Tam je sprva še nekajkrat nastopila, npr. kot Dotka v Dickensovem Cvrčku za pečjo ali v Stolzovi opereti Pepina; pozneje se je umaknila iz javnega življenja, njen prispevek k razvoju slovenskega gledališča, predvsem v Cankarjevi dobi, pa bo ostal trdno zapisan.

Namesto običajnega nekrologa objavljamo v počastitev njenega spomina kot dokument članek, ki ji ga je napisal ob slovesu prvi gledališki šef, Fran Govekar, v ljubljanskem dnevniku Jutro (15. novembra 1930). Hkrati objavljamo seznam njenih ljubljanskih vlog v dramskih delih in v operetah, kjer se je uveljavljala zlasti po vojni, in pa štiri fotografije, ki kažejo igralko v raznih življenjskih obdobjih — dekletce s papačitom Danilom; leta 1912; ob odhodu na Češko; v zadnjem letu življenja.

Njene poslovilne predstave se nisem utegnil udeležiti. Ljubljansko občinstvo in tovariši pa so ji na izredno topel način izrazili svojo hvaležnost za neštete prijetne spomine, za premnoge resnične užitke in pa za njeno pošteno kameradstvo.

Triindvajset let je nastopala Vera na našem odru. Dolga doba težkih borb, grenkih, celo bridkih doživljajev, uspehov in kajpada tudi razočaranj. A vsa ta doba je bila tudi nepretrgana veriga dokazov njene uprav vzgledne marljivosti, vztrajnosti in stremljenja naprej in navzgor.

Cisto dobro se spominjam, kako neprijetno me je presenetila njena mati, gospa Avgusta, v intendantski pisarni s prošnjo, naj angažujem še njeno hčerko Vero. »Za boga, še tretji Danilo!« sem si mislil in se branil z vsemi izgovori... Drobnost, neznanost, kar nič mikavo dekletce se mi je zdela Vera. Ali ima sploh kaj igralskega daru? Nikjer še ni nastopala in ničesar se ni učila! Pa me je njena majka prepričevala, da je Vera rojen igralski talent, da jo je sama učila in da doma igra dekle vse vloge, ki jih vidi na odru.

Vera in »papači«
Danilo

Tako sem jo sprejel leta 1906. med komparze za honorar; leta 1907. je začela igrati epizodke, predstavljati stare ženice, celo matere in stare matere lastne svoje heroinske ljubimsko junaške majke, l. 1909, pa je bila že s pravilno pogodbo angaževana za pravnega dramskega člana.

Prepričal sem se, da mi je Avgusta govorila resnico: Vera je bila močan, naturen talent največje ambicije. In bila je posebno uporabna, ker se ni branila prav nobene naloge, ni bila prav nič ničemerna in domišljava ter je z redko vestnostjo vselej storila svojo dolžnost, naj so jo posadili v burko, dramo ali celo v opereto, ji dali naivno, sentimentalno, karakternno ali komično, mlado, otroško ali staro vlogo.

Vera Danilova l. 1912

Vera Danilova ob odhodu iz Ljubljane
(1930)

Razume se, da ni mogla biti povsod in vedno prav dobra. Toda nikoli ni odrekla, ničesar pokvarila. Zanja pa je bila najboljša dramatična šola, v kateri si je pridobila največjo rutino in spretnost, da je zmagovala vsakršno situacijo.

Igrala je v igrach in bajkah za mladino. Korlička v »Trnjulčici«, Inka v »Krojačku junačku«, Pepelko, Peterčka v »Peterčkovih poslednjih sanjah« in celo Kvapilovo »Pampeliško« v stihih. Njen pristni temperament in njena naravna humornost sta ji pridobila srca vse mladine. Nepozabna je kot poredni vajenec v burki »Ulica št. 15«.

Igrala pa je tudi sentimentalke v veseloigrah, komedijah in dramah: Lucienne (Namišljeni bolnik), Pavlo (Ugrabljene Sabinke), Hesjo (Morala gospe Dulske), Abigailo (Kozarec vode), Francko (Veriga) i. dr. Še močnejša je bila v karakternih in komičnih vlogah: Chispa (Sodnik zalamejski), Klaskova (Laterna), Smrtulja (Zemlja), Mrmoljevka (Za narodov blagor), Tona (Razvalina življenja), Mrs. Parker (Jack Straw), Kalandrovka (Hlapci), Stana (Ploha), Spirinica (Narodni poslanec) itd.

Se pred vojno je začela nastopati tudi v opereti, spočetka v manjših, po prevratu pa že v večjih in velikih vlogah, tako da je postala zadnja leta eden stebrov naše operete. Zelo koristno je bilo za njen razvoj, da je bila odšla med

Vera Danilova ob prejemu odlikovanja
(1971)

vojno k nemškemu gledališču v Steyerju, kjer je nastopala skoraj vsak večer v drami ali opereti in celo v operi. V Ljubljani je kreirala operetne partije:

Mabel v »Geishi«, Orlowskega v »Netopirju«, Kupida v »Orfeju v podzemlju«, Suziko v »Piskrovezcu«, Korino v »Nitouche«, Lizo v »Grofici Marici«, Dolly v »Orlovem«, Vando v »Poljski krvi«, Marietto v »Bajaderi«, Lilly Izabelo v »Boccacciu«, Grizi v »Treh mladenkah«, Mirabello v »Ciganu baronu«, Ciboletto v »Beneški noči«, Adelajdo v »Tičarju«, Olgo v »Dolarski princezi«, Julietto v »Luxemburgu«, dvorno damo v »Baronu Trenku«, dacarko v Bravničarjevi operi »Pohujšanje« itd.

Gotovo je, da je njeno glavno polje veseloigra, burka, groteska. Njena komika je neprisiljena, njen humor učinkovit, njena bliskovita govorica izredno efektivna. Ker govori vedno jasno in razločno ter je podedovala zdrav, lep glas, se je odlikovala v tem pogledu pred marsikaterim tovarišem. Zaradi njene vzorne marljivosti in mnogostranske uporabnosti, zrele rutine in inteligentne karakterizacije prav vsake vloge jo bomo vsekakor v našem ansamblu zelo pogrešali. Za komične dame v opereti pa sploh še nimamo namestnice.

Po svojem soprogu, bivšem našem odličnem dirigentu, zdaj opernem ravnatelju Narodnega divadla v Brnu, g. Antonu Balatki, je pristna »ljubljska srajca« gospa Vera Danilova postala češkoslovaška državljanica. Govori že češkoslovaški, in morda njene gledališke karijere še dolgo ne bo konec. Saj je še mlada, zdrava, krepka in se je razvila iz nekdanje nežne punčke v jedrovito damo neusahle energije in podjetnosti.

Kot njen bivši sotrpin in kritik ji želim med bratskim češkoslovaškim narodom, v krasnem Brnu, vso srečo in mnogo uspehov!

Fr. G.

VLOGE VERE DANILO-BALATKOVE V LJUBLJANI

Dramske vloge

1907/08

1. Begović M.	Gospa Walevska	G1ofica Mnizeh, 1. nastop
2. Cankar I.	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Dacarka
3. Cankar I.	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Ekspeditorica
4. Bolten-Baeckers H.	Trnjulčica	Korliček
5. Molière	Namišljeni bolnik	Lucienne
6. Görner K.	Pepelka	Pepelka

1908/09

7. Schönthan F. — Schönthan P.	Ugrabljene Sabinke	Pavla
-----------------------------------	--------------------	-------

1909/10

8. Čehov A. P.	Striček Vanja	Sonja
9. Zapolska G.	Moralna gospe Dulske	Hesja

1912/13

10. Calderón	Sodnik Zalamejski	Chispa
--------------	-------------------	--------

1918/19

11. Jirásek A.	Laterna	Klaskova
12. Schönherr K.	Zemlja	Babulja
13. Cankar I.	Lepa Vida	Dioniz (samo v Gorici)
14. Bonn F.	Sherlock Holmes	Percy

1920/21

15. Cankar I.	Za narodov blagor	Mrmoljevka
16. Beaumarchais P.	Figaro se ženi	Cherubino
17. Shakespeare W.	Sen kresne noči	Spak
18. Čehov A. P.	Jubilej	Nastasja Fjodorovna
19. Jerome Jerome K.	Miss Hobbs	Bessy
20. Finžgar F. S.	Razvalina življenja	Tona
21. Scribe A.	Kozarec vode	Abigaila

1921/22

22. Wildgans A.	Ljubezen	Vera
23. Gogolj N. V.	Revizor	Marja Antonovna
24. Kvapil J.	Princezna Pampeliška	Pampeliška

25. Golia P.	Peterčkove poslednje sanje	Peterček
26. Andrejev L. N.	Prekrasne Sabinke	Prozerpina
27. Mrštik A. — Mrštik V.	Maryša	Rozara
28. Schnitzler A.	Anatol	Bianca

1922/23

29. Maugham W. S.	Jack Straw	Mrs. Parker
30. Cankar I.	Hlapci	Kalandrova žena
31. Drinkler H.	Krojaček — junaček	Fridolin
32. Petrović P.	Ploha	Stana
33. Čehov A. P.	Češnjev vrt	Dunjaša
34. Ogrizović M.	Hasanaginica	Robinjica Vlahinja
35. Wied G.	$2 \times 2 = 5$	Otela Lustignova

1923/24

36. Vojnović I.	Smrt majke Jugovičev	Kosovka devojka
37. Galsworthy J.	Golobček	Guinevère Megan
38. Knoblauch E.	Faun	Vivian
39. Véber P. — Gorsse H.	Paglavka	Leonija

1924/25

40. Pirandello L.	Šestero oseb išče avtorja	Članica gledališča
41. Meško F. Ks.	Pri Hrastovih	Malčeva Francka
42. Putjata B.	Stričkov sen	Felisata Mihajlovna
43. Golar C.	Vdova Rošlinka	Manica
44. Aristofanes	Lizistrata	Lampito
45. Nušić B.	Narodni poslanec	Spirinica
46. Benavente J.	Roka roko umije, obe obraz	Gospa Polišinela

1925/26

47. Milčinski F.	Krpan mlajši	Jerica
48. Vildrac Ch.	Ladja Tenacity	Tereza
49. Župančič O.	Veronika Deseniška	Geta

1926/27

50. Galsworthy J.	Joy	Letty
51. Wilde O.	Pahljača lady Windermere	Lady Stutfield
52. Nestroy J. N.	Danes bomo tiči	Minka
53. Engel A.	Večni mladenič	Agi

1927/28

54. Wilde O.	Idealni soprog	Grofica Basildova
55. Bernauer R. — Oesterreicher R.	Vrt Eden	Tilly
56. Shakespeare W.	Mnogo hrupa za nič	Uršula
57. Rostand E.	Cyrano de Bergerac	Sestra Marta
58. Jerome Jerome K.	Fanny, tete, strici	Gna, Wethrellova
59. Brod M. — Reimann H.	Dobri vojak Švejk	Dolly

1928/29

60. Jaeger — Schmidt V. A.	Kukuli	Gna. Pinceret
61. Finžgar F. S.	Veriga	Francka

Operetne in operne vloge

1907/08

1. Jones S.	Geisha	Miss Mabel
-------------	--------	------------

1908/09

2. Strauss J. jun.	Netopir	Orlovski
--------------------	---------	----------

1909/10

3. Lehár F.	Piskrovezec	Suzy
-------------	-------------	------

1910/11

4. Hervé	Mamzelle Nitouche	Corinne
5. Albin S.	Baron Trenk	Kornelija

1912/13

6. Offenbach J.	Orfej v podzemlju	Cupido
-----------------	-------------------	--------

1925/26

7. Kálmán I.	Grofica Marica	Liza
--------------	----------------	------

1926/27

8. Granichstaedten B.	Orlov	Dolly Marbanks
9. Nedbal O.	Poljska kri	Vanda Kvasinjskaja

1927/28

10. Kálmán I.	Bajadera	Marietta
11. Hirski	Zmagovalka oceana	Lilly Doville

1928/29

12. Suppé F.	Boccaccio	Izabela
13. Schubert F. — Berté H.	Pri treh mladenkah	Grisi
14. Strauss J. jun.	Cigan baron	Mirabella

1929/30

15. Strauss J. jun.	Beneška noč	Ciboletta
16. Zeller K.	Tičar	Baronica Adelajda
17. Bravničar M.	Pohujšanje v dolini šentflorjanski	Dacarka
18. Fall L.	Dolarška princeza	Olga Labinska

(Prirejeno po seznamu vlog iz zapuščine)

Vera Danilo-Balatškova

L'an passé est morte à Brno (Tchékoslovaqui) l'actrice Vera Balatškova — membre de la fameuse famille d'acteurs slovènes Danilo. De 1913 à 1930, année où elle partit pour Brno, elle joua au Théâtre de Ljubljana. Nous publions en son souvenir, une courte biographie, l'article que Fran Govekar, ancien directeur du Théâtre de Ljubljana et critique théâtral, publia lors de son départ pour Brno (Slov. narod, le 15 novembre 1930) ainsi que la liste de ses rôles au Théâtre de Ljubljana.